

Kainuun edunajaminen

Mhall 07.10.2024

Kainuun edunajamisen ajankohtaistarkastuksen tarkoituksena on arvioida Kainuun aluekehityksen tilannekuvaa sekä käydä keskustelua ja linjata maakunnan edunajamista koskevia asioita.

Tämän asian käsittelyn aikana kokoukseen osallistuvat kutsuttuina asiantuntijoina europarlamentaarikko Merja Kyllönen, kansanedustaja Tuomas Kettunen sekä Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen, Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen, Kainuun TE-toimiston johtaja Pauli Piilma ja Kainuun hyvinvointialueen vt. johtaja Timo Halonen.

1) Pohjoisen ja itäisen Suomen ohjelmat

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjataan, että "Hallitus käynnistää valtioneuvoston kanslian johdolla Pohjoisen ohjelman ja perustaa sen työn tueksi neuvottelukunnan, sekä jatkaa Itäisen Suomen kehittämissuunnitelmia uudessa geopolitisessä tilanteessa." Valtioneuvoston kanslia asettaa hankkeen, joka valmistelee tuon kirjauksen toimeenpanon.

Molemmille alueille laadittavien ohjelmien tavoitteena on pohjoisen ja itäisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista. Lisäksi ohjelmien tavoitteena on edistää Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta muuttuneessa turvallisuuspolitisessä tilanteessa sekä vahvistaa turvallisuutta pohjoismaisessa, EU- ja NATO-yhteistyössä niin, että uusi geopolitiikka ja reittimme länteen otetaan huomioon.

Molemmissa ohjelmissa tulee esittää tiiviisti ja konkreettisesti toimia:

1) joilla voidaan lisätä kestävä kasvun mahdollisuuksia ja uusia investointeja sekä vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinvoimatekijöitä

2) joilla voidaan kestävästi hyödyntää puhtaan energian mahdollisuuksia ja tukea digitaalista puhdasta kasvua

3) joilla lisätään alueen kestävä matkailun vetovoimaa

4) joilla edistetään osaamista ja osaavan työvoiman saatavuutta

5) joilla vahvistetaan koko Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta

6) joilla lisätään alueen (fyysistä ja digitaalista) saavutettavuutta.

Ohjelmien toimikausi kestää 12.2.2024 alkaen koko hallituskauden. Ohjelmien valmisteluryhmät kokoontuvat kuukausittain. Ohjelmat valmistellaan vuoden loppuun mennessä ja valmistelun pohjalta valtioneuvosto päättää ohjelmista lopullisesti.

Kainuun liitto on edustettuna sekä Pohjoisen että Itäisen Suomen ohjelmissa. Kummankin ohjelman valmisteluryhmässä Kainuun liittoa edustaa maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen ja neuvottelukunnassa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas.

2) Ajankohtaiset EU-asiat

Uuden Euroopan komission järjestäytyminen on menossa. EU:n tulevan alue- ja rakennepolitiikan sisältöihin vaikuttaminen on Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen edunajamisen pätehtävä.

3) Lentoliikenteen ja Kajaanin lentokentän jatkoon vaikuttaminen

Kajaanin lennot toteutetaan valtion tukemana reittilentoliikenteenä 28.3.2026 asti. Jatkoa linjataan maan hallituksen kehysriihessä huhtikuussa 2025.

Osana Liikenne 12 -suunnitelman valmistelua päätetään lentoliikennestrategiasta. Siinä linjataan myös lentokenttien roolia vuodesta 2027 eteenpäin.

4) Henkilöjunaliikenteen tilanne

Henkilöjunaliikenteeseen liittyviä palvelutasotarpeita on sivuttu eri yhteyksissä. Valtakunnallisessa keskustelussa on viimeisimmäksi sivuttu esimerkiksi kiskobussien tulevaisuutta sekä junien wifi-yhteyksien parantamista.

5) Valtion aluehallinnon uudistus

Hallitusohjelmaan sisältyvässä valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset.

Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Lisätietoja hankkeesta on verkko-osoitteessa: <https://vm.fi/aluehallintouudistus> ja hankeikkunassa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM114:00/2023>

Hallitusohjelman kirjaus uudistuksesta alkaa seuraavasti:

"Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus."

Kainuun maakuntahallitus on useissa kokouksissaan käynyt läpi uudistusta elinvoimakeskusten näkökulmasta. Uudistuksen yhteydessä perustetaan kuitenkin lisäksi valtakunnallinen virasto, jota hallitusohjelma linjaa näin:

"(Ensisijaisesti tämä tarkoittaa) lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.

Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Alueellinen läsnäolo ja toimintakyky turvataan hyvinvointi-alueiden yhteistoiminta-alueisiin perustuen. Virastolla voi kuitenkin olla tätä laajempi toimipisteverkosto. Uudistuksessa varmistetaan kielellisten oikeuksien toteutuminen. Erityistä huomiota kiinnitetään varautumisvastuiden aukottomaan toteutumiseen ja yhteistoiminnan toteutumiseen alueellisten viranomaisten kanssa."

Uudistus käynnistyi 2023 syksyllä lainsäädäntöhankkeella, jonka tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset muutokset lainsäädäntöön.

Valmistelu tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä, ja uudistuksessa ovat mukana kaikki asiaan kuuluvat ministeriöt, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, aluehallintovirasto, ELY-keskus sekä ELY-keskusten, TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Uudistushankkeelle on asetettu 30.1.2024 seurantaryhmä. Itä- ja Pohjois-Suomen suuraluetta edustavat maakuntajohtajat Riikka Pirkkalainen ja Jussi Rämät.

Lakiesitys on ollut lausuntokierroksella. Uudistuksen alueellista valmistelua ja valtakunnallisen viraston toimeenpanoa viedään jo eteenpäin.

6) Asiantuntijoiden ajankohtaisraportit

Käsitellään mahdolliset asiantuntijoiden raportit.

7) Muut mahdolliset asiat

Lisätietoja maakuntajohtaja Riikka Pirkkalaiselta, puh. 040 539 5090 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja käy asiakointiin liittyvää evästyskeskustelua.

Maakuntahallituksen päätös